

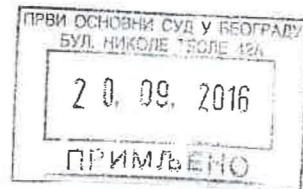
12.10.2016.

Наследство: 113-Ф126403

Београд, 14.10.2016.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5479/16
Дана 18.08.2016. године
БЕОГРАД

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Миланке Вукчевић, председника већа и судија Весне Станковић и Весне Караџић – Ристић, чланова већа, у парници тужиоца Љубише Диковића из Београда, [REDACTED], чији је пуномоћник Ђуро Чепић, адвокат из Београда, Булевар Михајла Пупина бр.10-и/424, против тужених Наташе Кандић из Београда, [REDACTED] и Фонда за хуманитарно право, са седиштем у Београду, Дечанска бр.12, чији је заједнички пуномоћник Владимир Гајић, адвокат из Београда, Краља Милутина бр.47, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог Фонда за хуманитарно право изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П.бр.14100/13 од 03.03.2016. године, у седници већа одржаној дана 18.08.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиоца и туженог Фонда за хуманитарно право и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Првог основног суда у Београду П.бр.14100/13 од 03.03.2016. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе учињено на рочишту за главну расправу дана 05.06.2013. године. Ставом другим изреке одбијен је предлог за прекид поступка. Ставом трећим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени Фонд за

хуманитарно право са седиштем у Београду да на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед повреде части и угледа исплати тужиоцу износ од 550.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.03.2016. године, па до исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражено да се обавеже тужени Фонд за хуманитарно право да на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед повреде части и угледа исплати тужиоцу износ преко износа досуђеног ставом трећим изреке пресуде од 550.000,00 динара до траженог износа од 1.000.000,00 динара за износ од 450.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.03.2016. године, па до исплате као неоснован. Ставом петим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавеже тужена Наташа Кандић да на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед повреде части и угледа солидарно са туженим Фондом за хуманитарно право исплати тужиоцу износ од 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.03.2016. године до исплате, као неоснован. Ставом шестим изреке обавезан је тужени Фонд за хуманитарно право са седиштем у Београду да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 149.200,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана када су настутили услови за извршење, па до исплате, док се у преосталом делу за период од 03.03.2016. године до дана наступања услова за извршење, захтев за исплату законске затезне камате на износ трошкова поступка одбија као неоснован. Ставом седмим изреке обавезан је тужилац да туженој Наташи Кандић накнади трошкове парничног поступка у износу од 96.650,00 динара.

Против наведене пресуде жалбу су благовремено изјавили тужилац и тужени Фонд за хуманитарно право и то тужилац против става трећег, четвртог, петог и седмог изреке из свих законских разлога, а тужени против става првог, другог, трећег и шестог изреке, такође из свих законских разлога.

Тужени Фонд за хуманитарно право је доставио одговор на жалбу.

Тужилац је дао одговор на жалбу туженог Фонда за хуманитарно право.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 386 ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...55/14), Апелациони суд је нашао да су жалбе тужиоца и друготуженог неосноване.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП на које другостепени суд у смислу члана 386 став 3 истог закона пази по службеној дужности, а због којих би побијана пресуда морала бити укинута. Изрека првостепене пресуде је јасна и у складу са разлозима образложења који су такође јасни, потпуни и непротивречни стању у спису и изведеним доказима како у односу на чињеничне закључке, тако и у односу на примењене прописе,

па не садржи такве недостатке због којих се не би могла испитати. Зато неосновано садржина жалби указује да је приликом доношења првостепене одлуке учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 23.01.2012. године тужени Фонд за хуманитарно право је на својој интернет страници <http://www.hlc-rdc.org> објавио документ под називом “Досије Диковић Љубише” у коме су садржани следећи наводи: “Током 1994. и 1995. године, Диковић је био комадант Шестог граничног батаљона и у том својству (...) суделовао у хапшењу муслимана који су бежећи пред Војском Републике Српске потражили спас у Србији (...). Посмртни остаци четворице од петорице враћених муслимана (...) пронађени су и поуздано идентификовани.”; “Под Диковићевом командом од маја 1998. године у 37. моторизованој бригади, више официра Војне безбедности (...) обучавали су и увежбавали групе убица, криминалаца чак и неколико десетина осуђених убица из затвора у Сремској Митровици. Од јула 1998. године одводили су их на Косово, као добровољце и припаднике ВЈ.”; “Дана 20.04.1999. године командант Диковић је наредио капетану Драгану Митровићу и капетану Бори Аџемовићу да са борбених положаја дођу до њега заједно у једном возилу, уместо појединачно и опрезно, како налажу правила. Возило у коме су поред Митровића и Аџемовића била и тројица војника у пратњи (...) нашло је на место звано “Исток махала” (Србице...) на заседу ОВК и том приликом су страдала сва петорица припадника ВЈ”; “Дана 07.03.1999. године (...) пуковник Диковић, као комадант 37. моторизоване бригаде из касарне у Рашкој повео је на Косово борбену групу (БГ 37) која је бројала око 400 припадника (...) а око 150 њих били су добро опремљени увежбани добровољци, међу којима десетине осуђених лица, криминалаца, ратних злочинаца под командом потпуковника Слободана Стошића и Миодрага Ђорђевића.”; “Диковић је суделовао у присвајању имовине Албанаца, не само са подручја Дренице, него са целог Косова. Са копа у Белаћевцу током 1998. године, по Диковићевом наређењу, у Рашку је довезен један багер – копач који је преотет неком приватном лицу (...). Током НАТО бомбардовања, са његовим знањем, хиљаде скупоцених путничких аутомобила, аутобуса, камиона и трактора, пребачено је и продато у Новом Пазару и у Рашкој. За себе лично је задржао један скупоцен амерички “Ланд Ровер” и “Мерцедес 300” (...). Међу официрима и војском се причало да је Диковић за време НАТО кампање постао власник хиљаде грла крупне и ситне стоке, отете од косовских Албанаца.”; У време објављивања оспореног документа тужена Наташа Кандић била је извршни директор туженог Фонда за хуманитарно право. Извори објављеног документа “Досије Диковић Љубише” су база података ФХП-а, доказни материјал коришћен у предметима вођеним пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију, војни документни ВЈ, а циљ објављивања докумената је био разрешење тужиоца са постављене функције начелника Генералштаба ВС. Против тужиоца се не води кривични поступак, али је током овог поступка

против тужиоца и других лица поднета кривична пријава од стране ФХП-а због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, у вези са чланом 22 КЗ СРЈ и кривичног дела злочин против човечности предвиђеног међународним обичајним правом у време његовог извршења у смислу члана 16 Устава СРЈ, члана 15 Међународног пакта о грађанским и политичким правима и члана 7 Европске конвенције о људским правима, извршеним дана 05.04.1999. године у селу Резала на Косову, по којој тужилаштво за ратне злочине поступа у оквиру предистражног поступка. У дневном листу “Политика” број 35278 дана 25.01.2012. године објављен је наслов “Кандићева оптужила генерала Диковића за ратне злочине” где је објављена вест о објављивању документа “Досије Диковић Љубише” од стране ФХП-а и пренета изјава тужене Наташе Кандић која по својој садржини представља чињеничну оптужбу: “Иако има обавезу да спречи злочине, Диковић то није учинио а постоје докази који сведоче о безобзирој пљачки албанске имовине у којој је и сам учествовао”. Данас 24.01.2012. године Наташа Кандић је телевизији “Б-92” дала изјаву “Не могу људи који имају нечисту прошлост да буду на местима и позицијама, рачунајући да ће они да врате изгубљено поверење у институције Републике Србије. Потребни су нови људи, који немају мрљу у својој професионалној и људској прошлости, у односу на ратове и злочине који су се догађали.” Против тужене Наташе Кандић тужилац је поднео кривичну пријаву за кривично дело клевете из члана 171 став 3 КЗ РС, дана 09.02.2012. године Првом основном суду у Београду у предмету К.бр.747/12, али је иста одбијена јер је након утужења, изменама Кривичног закона РС наведено кривично дело декриминализовано. Наредбом начелника пресоналне управе Генералштаба Војске Југославије бр.5-255 од 28.07.1994. године разрешен је дужности и упућен на школовање у 44. класу Генералштаба на Академији центра војних школа ВЈ Диковић Љубиша, пешадијски мајор, лична ВЕС 31101, рођен 22.05.1960. године. У наредби је констатовано да је именован командант 16. граничног батаљона Ужиčког корпуса Друге армије ФЧ мајора, ПГ 13 од 18.08.1992. године, Гарнизон Бајина Башта. Школовање почиње од 01.09.1994. године и траје две године. У наредби је констатовано да именовани треба да се јави у Центар војних школа ВЈ дана 31.08.1994. године. По наредби начелника ПСУГШВЈ бр.5-255 од 28.07.1994. године Диковић Љубиша је предао дужност комandanда 16. граничног батаљона “А”, Ужички корпус, Друга армија. Данас 03.11.1998. године Љубиша Диковић је примио дужност комandanта 37. моторизоване бригаде “А”, Ужички корпус, Друга армија, по наредби начелника Генералштаба ВЈ број 4-186 од 03.11.1998. године. Циљ објављивања документа био је да се оптужки и дисквалификује тужилац као лице које је непосредно пре објављивања документа “Досије Диковић Љубише” постављено на функцију начелника Генералштаба ВС, а не само да се информише јавност о повредама људских права на Косову за време ратних дејстава на Косову, што је у свом исказу потврдила и тужена Наташа Кандић као и законски заступник туженог ФХП Сандра Орловић.

На овако утврђено чињенично стање применом одредби материјалног права и то члана 154 став 1, члана 155, члана 172 и члана 200 Закона о облигационим односима, као и члана 232 ЗПП, члана 10 Европске конвенције о људским правима и члана 46 Устава Републике Србије, суд је нашао да чињеничне оптужбе чију истинитост тужени нису доказали, а терет доказивања је био на њима, имплицирају вршење кривичних дела и непоштовање правила службе ВС, те како вредносни судови да се ради о личности која има “нечисту прошлост у односу на ратове и злочине који су се дешавали” имају увредљиву конотацију и повређују људско достојанство које је неприкосновено и Уставом РС зајамчено, а да при томе тужилац није подвргнут кривичном гоњењу, а имајући у виду претпоставку невиности, првостепени суд је усвојио захтев за накнаду штете и обавезао тужени Фонд за хуманитарно право да тужиоцу накнади штету, с обзиром да је причињена штета у узрочно-последичној вези са радњом коју је предузео именовани тужени објављивањем документа “Досије Диковић Љубише” на својој интернет страни, те достављањем истог медијима, ради ширења непроверених и недоказаних навода. У односу на тужену Наташу Кандић тужбени захтев тужиоца је одбијен применом члана 172 став 1 ЗОО којим је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција, јер је она давала изјаву за вести “Б-92” и лист “Политика” у својству представника друготуженог.

Одлучујући о висини накнаде суд је имао у виду принцип индивидуализације нематеријалне штете, вредност повређеног добра, статус тужиоца у друштву, његову функцију, озбиљност оптужби које су објављене, природу изражених речи, општу друштвену и политичку ситуацију у којој су изречене и начин на који је тужени извршио повреду, масовност популације којима је објављено било доступно, као и чињеницу да тужилац као начелник Генералштаба Војске Србије је лице које командује и руководи војском Србије у складу са Законом и актима командовања претпостављених, те да представља институцију са посебном улогом у друштву, у смислу поштовања закона и реда, па имајући у виду контекст у коме су оптужбе изнете, а посебно са којим циљем, обавезао друготуженог на износ од 550.000,00 динара, док је за преостали износ од 450.000,00 динара до тражених 1.000.000,00 динара одбио тужбени захтев тужиоца као превисоко постављен.

И по налажењу Апелационог суда на правилно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио одредбе материјалног права када је побијаном пресудом делимично усвојио тужбени захтев, и наложио друготуженом да тужиоцу накнади нематеријалну штету за претрпљене душевне болове због повреде угледа и части.

Супротно наводима жалбе туженог, правилно је првостепени суд утврдио да је на туженима истинитост доказивања својих тврдњи. Наиме, у конкретном

случају из писмених доказа релевантних за поступак несумњиво је утврђено да тужилац није подвргнут кривичном гоњењу за било које кривично дело које су тужени навели у документу “Досије Диковић Љубише”. Код таквог стања ствари, изношењем недоказаних чињеница о тужиоцу које у себи садрже увредљиву конотацију подобну да повреди људско достојанство, правилно је првостепени суд обавезао тужено правно лице да накнади тужиоцу нематеријалну штету због повреде угледа и части у досуђеном износу. Част се дефинише као субјективна категорија и као мишљење које човек има о себи, као припадник одређене друштвене средине или друштвене групе, а углед представља мишљење које има средина и јавно мњење о личности, што је објективна категорија. Новчана накнада нематеријалне штете припада лицу које је због повреде осећаја части и друштвеног угледа претрпело психичке болове одређеног интензитета и трајања, односно новчаном накнадом се пружа обештећење за секундарне последице у виду душевних патњи које су повредом изазване.

Без утицаја су жалбени наводи туженог да је чињенично стање непотпуно утврђено због постојања новог доказа, и то званичне странице Војске Србије, која је по наводима жалбе уклоњена, а односи се на кретање у служби тужиоца, односно потврђује тврђење тужених из спорног документа. Ово из разлога што тужени, сходно члану 372 став 1 ЗПП, нису учинили вероватним да без своје кривице нису могли да изнесу наведени доказ, а имајући у виду дужину трајања поступка, односно да је поступак пред првостепеним судом трајао три године.

Неосновано се жалбом Фонда за хуманитарно право указује на погрешну примену одредби чл. 199 и чл. 200 ЗПП, којима је регулисан институт преиначења тужбе. Наведеним процесним одредбама је прописано да се тужба може преиначити до закључења главне расправе (чл. 199 став 1 ЗПП) и да ће из разлога целисходности суд дозволити преиначење и када му се тужени противи(чл. 199 став 2 ЗПП). Имајући у виду одредбе процесног закона , преиначењем тужбе у конкретном случају, нису повређена права тужених, а поштовано је начело економичности поступка предвиђено чл. 10 став 2 ЗПП. Околност да је преиначење тужбе учињено на рочишту, није противна чл. 199 став 5 ЗПП, те је и ово жалбено указивање без утицаја на правилност побијане пресуде.

Неосновани су жалбени наводи тужиоца да је првостепени суд погрешно утврдио чињенично стање због чега је изостала и правилна примена материјалног права када је одбио захтев у односу на тужену Наташу Кандић, односно није обавезао тужене солидарно на накнаду нематеријалне штете. Ово из разлога што је изјаву за вести Б92 и лист “Политика” тужена давала не у своје лично име, већ у својству директора и представника туженог Фонда за хуманитарно право, односно као орган тог правног лица који је на основу Закона и Статута његов законски заступник, а због чега она не може бити солидарно

одговорна за накнаду штете, сагласно цитираном члану 172 ЗОО.

Неосновано се жалбом туженог правног лица указује на пропуст првостепеног суда настao одбијањем његовог предлога за прекид поступка до правоснажног окончања поступка по кривичној пријави подистој против тужиоца Тужилаштву за ратне злочине.

Чланом 223 ЗПП прописано је да се поступак може прекинути ако је суд одлучио да сам не решава претходно питање (члан 12) или ако се странка налази на подручју које је због ванредних догађаја одсечено од суда.

У конкретном случају, надлежно тужилаштво се изјаснило да се наводи туженикове пријаве тек проверавају прикупљањем података и обавештења, из чега следи да кривични поступак против тужиоца није покренут, односно да није подигнута оптужница и да она није ступила на правну снагу, сагласно чему није било основа за прекид, чак и када би одлука у том евентуалном кривичном поступку била од значаја за решење ове парнице.

Без основа је и жалбени навод туженог којим се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 11 ЗПП, односно на искључење јавности противно закону.

Ценећи основаност примене члана 322 ЗПП, првостепени суд је правилно закључио да из разлога јавног реда јавност треба делимично искључити, чиме ни на који начин нису биле суспендоване норме демократског друштва, јер су рочиштима присуствовале Милица Костић, правна саветница туженог Фонда за хуманитарно право и Анела Јеласијевић, асистент за информисање Амбасаде Швајцарске у Београду.

Одбијањем одређених доказних предлога тужених, истима није нарушено право да пред судом расправљају.

Чланом 7 став 1 и чланом 228 ЗПП странкама је дато право и установљена њихова дужност да ради доказивања сопствених навода и оповргавања навода противника предложу доказе, али је одлука о томе којим ће се доказима утврђивати битне чињенице, сходно члану 229 став 2 ЗПП, стављена у надлежност суда.

Применом наведених процесних одредби првостепени суд је извео све предложене доказе који су били од значаја за утврђивање битних чињеница, те је њиховом оценом сходно члану 8 ЗПП чињенично стање, као основ за примену матријалног права, правилно и потпуно утврдио.

Без утицаја на правилност првостепене пресуде је и жалбено указивање

туженог да сходно пракси Европског суда за људска права постоји право саопштавања информација о питањима од јавног интереса чак и када оно подразумева штетне изјаве о појединцима, а због чега је поменути суд заузeo становиште да указивање јавности на кривичну одговорност државних функционера представља право новинара на слободу изражавања.

Слобода изражавања, чак и када се саопштено мишљење односи на државне функционере, вршиоце јавних овлашћења или лица која су због друге професије којом се баве јавне личности, није неограничено право, а посебно се таквим не може сматрати онда када се њиме изнете, а у законом прописаном поступку недоказане тврђње, саопштавају као истините и несумњиво утврђене чињенице, какав је конкретни случај. Тужени су надлежном тужилаштву поднели кривичну пријаву указујући на одређено неправилно, односно незаконито поступање тужиоца, као официра Републике Србије. Ти наводи нису резултирали подизањем оптужнице против тужиоца, а да је до њеног подизања и ступања на снагу и дошло пре изношења спорних квалификација у јавност, оптужница је као акт предвиђен Кривичним закоником Републике Србије заснована само на основаној сумњи у погледу постојања елемената који бића кривичног дела које се оптуженом ставља на терет, а никако не представља и извесност да су постојање дела и кривица оптуженог заиста утврђени.

Сагласно томе, независно од јавне функције коју је тужилац обављао, акојосно од чињенице да је он јавна личност, квалификације изнете од стране тужених не могу се сматрати допуштеним и прихватљивим са становишта слободе изражавања, која ни у ком друштву не представља апсолутно,ничим ограничено право.

Без утицаја на правилност побијане одлуке у погледу солидарне одговорности тужене Наташе Кандић је и тужиочев жалбени навод да је предметна информација, осим у новинама и на телевизији, била објављена и на сајту туженог правног лица, јер информације саопштене од стране тужене, како је првостепени суд правилно закључио и како је већ образлагано у другостепеној одлуци, без обзира на медиј путем кога су јавности презентоване, представљају њен наступ у својству законске заступнице туженог правног лица, чији је директор била и нису резултат њеног приватног иступања, независно од тога да ли је и њено лично мишљење било истоветно.

Супротно наводима жалбе тужиоца, одлучујући о висини накнаде нематеријалне штете, а ценећи све околности конкретног случаја (статус тужиоца у друштву, његову функцију, озбиљност оптужби које су објављене као и масовност популације којима је било доступно) првостепени суд је правилно применио одредбу члана 200 ЗОО када је досудио износ као у трећем ставу изреке побијане пресуде.

Потврђена је и одлука о трошковима првостепеног поступка јер је донета правилном применом одредби члана 150, 153 став 2, 154 и 163 став 1 и 2 ЗПП, према постигнутом успеху странака у спору. Висина трошкова правилно је обрачуната применом Тарифе о наградама и накнади трошова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама, важећих у време пресуђења.

Сагласно томе, неосновани су жалбени наводи тужиоца да трошкове туженој Наташи Кандић није требало досудити у пуном износу, јер је она у овој парници била тужена првог реда, а сагласно Адвокатској тарифи умањени износ трошкова од 50% припада сваком следећем туженом лицу, односно туженима другог или трећег реда.

Одлука о трошковима другостепеног поступка донета је применом одредбе члана 165 став 2 ЗПП, према постигнутом успеху тужиоца у другостепеном поступку и с обзиром да трошкови састава одговора на жалбу нису били нужни ради вођења другостепеног поступка, јер се у њима понављају наводи који су истицани у првостепеном поступку.

На основу изложеног, а како се ни осталим жалбеним наводима правилност и законитост побијане пресуде не доводи у сумњу, Апелациони суд је одбио као неосноване жалбе и потврдио првостепену пресуду као у изреци ове пресуде, применом одредбе члана 390 ЗПП.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА
Миланка Вукчевић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић